

Streszczenie

W ramach niniejszej rozprawy doktorskiej badacz wyznaczył cel badawczy o charakterze poznawczym oraz praktyczno-aplikacyjnym. Jako cel badawczy o charakterze poznawczym badacz wskazał opis i wyjaśnienie procesu resocjalizacji przebiegającego w warunkach Ośrodka Readaptacyjnego „Mateusz” z wykorzystaniem perspektywy socjologicznej. Celem praktyczno-aplikacyjnym jest skonstruowanie propozycji kierunku reform systemu pomocy postpenitencjarnej w Polsce, poprzez wprowadzenie do niego instytucji spełniającej rolę „śluzy wolności”, której wzorem mógłby być Ośrodek Readaptacyjny „Mateusz”.

Poprzedzona wstępem rozprawa składa się z części teoretycznej i badawczej.

Część teoretyczna rozpoczyna się od ukazania zakresu pojęciowego resocjalizacji, w ramach którego zgłębiono pojęcia takie jak: resocjalizacja, readaptacja, reintegracja i pomoc postpenitencjarna. Istotną częścią rozważań teoretycznych jest ukazanie resocjalizacji na tle wybranych teorii socjologicznych: teorii anomii, kierunku kontroli społecznej, interakcjonizmu, nurtu neoinstytucjonalizmu i strategii deinstytucjonalizacji. Ukazano także związki resocjalizacji z innymi naukami: z filozofią, psychologią i pedagogiką. Podejmując kwestie praktycznego wymiaru procesu resocjalizacji wykazano szereg ograniczeń jakie ten proces napotyka, nie tylko w warunkach izolacji, ale też w zderzeniu się byłego więźnia z warunkami wolnościowymi. Zwrócono uwagę na problemy z jakimi zmagają się osoby opuszczające zakłady karne oraz na odpowiedź obecnego systemu wsparcia na te problemy. Wykazano jaki cień rzucają skutki izolacji więziennej na pierwsze kroki byłego więźnia po zwolnieniu z jednostki penitencjarnej.

Część badawcza rozpoczyna się przedstawieniem projektu metodologicznego. Uzasadniono tu wybór tematu, przedmiot badań, ich cel i zakres problemowy. Ukazano paradygmatyczne uwarunkowania założeń metodologicznych i dokonano wyboru metodologii teorii ugruntowanej jako strategii badań jakościowych. Dalej ukazano organizację badań. Procedurę badawczą poprzedził etap przedbadawczy. Następnie przeprowadzono 5 obserwacji uczestniczących ciągłych (3 obserwacje jednodniowe oraz 2 obserwacje dwudniowe) oraz zrealizowano wywiady z respondentami (10 wywiadów z podopiecznymi Ośrodka, 7 wywiadów z absolwentami Ośrodka, jeden wywiad z Opiekunem Ośrodka, dwa wywiady eksperckie). W analizie uwzględniono także listy pisane przez osadzonych w zakładach karnych do Opiekuna Ośrodka.

Prezentację wyników analizy poprzedzono ukazaniem portretów respondentów: podopiecznych Ośrodka, absolwentów Ośrodka oraz pozostałych respondentów w osobach Opiekuna Ośrodka i ekspertów.

Dokonana analiza w ramach niniejszej rozprawy dostarczyła nie tylko odpowiedzi na postawione w pracy pytania badawcze ale też pozwoliła odkryć obszary inspirujące do postawienia dodatkowych pytań. Tym samym pozwoliła osiągnąć wskazany przez badacza cel oraz wskazać kierunki, które są możliwe do podejmowania w dalszych badaniach.

Rozprawę zamykają poczynione z badań wnioski, zakończenie oraz zestawienie bibliograficzne.